

Sygn. akt II KK 343/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **K. C.**

skazanego wyrokiem łącznym

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 10 grudnia 2020 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na korzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Ż.

z dnia 16 marca 2018 r., sygn. akt II K (...)

w trybie art. 535 § 5 k.p.k

- 1. uchyla punkt II zaskarżonego wyroku i na podstawie art. 572 k.p.k. umarza postępowanie w zakresie połączenia karą łączną kar grzywny orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w S., sygn. akt K (...) oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w P., sygn. akt K (...);**
- 2. obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

K. C. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Ż. o sygn. akt K (...) z dnia 24 lutego 2011 r. za czyn z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 próby;
2. Sądu Rejonowego w Ż. o sygn. akt K (...) z dnia 20 lutego 2013 r. za czyn z art. 278 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat, na podstawie art. 33 § 2 k.k. orzeczono grzywnę w wysokości 50 stawek dziennych po 10 zł każda. Karę grzywny wykonano w dniu 19 maja 2014 r.

Postanowieniem z dnia 21 października 2013 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności, którą skazany odbył w okresie od dnia 13 maja 2014 r. do dnia 13 listopada 2014 r.;

3. Zaocznym Sądu Rejonowego w Ż. o sygn. akt K (...) z dnia 2 sierpnia 2013 r. za czyny:
 - a) z art. 288 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
 - b) z art. 224 § 2 k.k. w zb. z art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Orzeczono karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 4 lat. Na podstawie art. 71 § 1 k.k. orzeczono grzywnę w wysokości 10 stawek dziennych po 50 zł każda. Na poczet orzeczonej kary grzywny zaliczono okres zatrzymania w dniach 17-18 maja 2013 r.

Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2016 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności, którą skazany miał odbyć w okresie od 29 września 2017 r. do 12 maja 2018 r.;

4. Sądu Rejonowego w Ż. o sygn. akt K (...) z dnia 4 września 2013 r. za czyny:
 - a) z art. 278 § 1 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. grzywnę w wysokości 80 stawek dziennych po 10 zł każda,
 - b) z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. grzywnę 30 stawek dziennych po 10 zł każda. Orzeczono karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym

zwieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat oraz 80 stawek dziennych grzywny po 10 zł.

Postanowieniem z dnia 16 czerwca 2016 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności, którą skazany miał odbyć w okresie od dnia 12 maja 2018 r. do dnia 5 marca 2019 r.

5. Sądu Rejonowego w P. o sygn. akt K (...) z dnia 29 grudnia 2015 r. za czyn z art. 177 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat. Nadto orzeczono karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 20 zł każda. Na mocy postanowienia z dnia 4 kwietnia 2017 r. karę grzywny zamieniono na zastępczą karę pozbawienia wolności, którą skazany miał odbywać od dnia 1 czerwca 2022 r. do dnia 21 lipca 2022 r.;

6. Sądu Rejonowego w Ż. o sygn. akt K (...) z dnia 30 września 2015 r. za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczono okres pozbawienia wolności w dniach 12-13 lutego 2015 r. Orzeczoną karę skazany miał odbywać od dnia 5 marca 2019 r. do dnia 3 marca 2020 r.;

7. Sądu Rejonowego w S. o sygn. akt K (...) z dnia 26 lutego 2016 r. za czyn z art. 278 § 1 k.k. na karę 150 stawek dziennych grzywny po 10 zł każda. Zastępczą karę pozbawienia wolności skazany miał odbywać w dniach od 18 marca 2022 r. do 1 czerwca 2012 r.;

8. Sądu Rejonowego w Ż. o sygn. akt K (...) z dnia 30 listopada 2016 r. za czyn z art. 209 § 1 k.k. na karę 5 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie;

9. Sądu Rejonowego w Ż. o sygn. akt K (...) z dnia 20 czerwca 2017 r. za czyn z art. 226 § 1 k.k. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres 3 lat;

10. Sądu Rejonowego w Ż. o sygn. akt K (...) z dnia 4 września 2017 r. za czyny:

- a) z art. 279 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności,
- b) z art. 279 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności,

c) z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, którą skazany miał odbywać w okresie od 18 marca 2020 r. do 18 marca 2022 r.

Wyrokiem łącznym z dnia 16 marca 2018 r., sygn. akt K (...), Sąd Rejonowy w Ż. :

I. na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 k.k., art. 89 § 1a i § 1b k.k. oraz art. 87 § 1 k.k. połączył skazanemu K. C. kary pozbawienia wolności i kary łączne pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Ż. w sprawach K (...), K (...), K (...), K (...), K (...) i wyrokiem Sądu Rejonowego w P. w sprawie II K (...) oraz karę ograniczenia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Ż. w sprawie K (...) opisanymi w punktach 3, 4, 5, 6, 8. 9 i 10 części wstępnej wyroku i wymierzył mu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył skazanemu K. C. kary grzywny orzeczone wyrokiem Sądu Rejonowego w P. w sprawie K (...) i Sądu Rejonowego w S. w sprawie K (...), opisanymi w punktach 5, 7 i wymierzył mu karę łączną grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 10,00 zł;

III. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej w punkcie I wyroku kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okres pozbawienia wolności:

- w sprawie K (...) od dnia 12 lutego 2015 r. godzina 12.30 do dnia 13 lutego 2015 r. godzina 13.03;

- w sprawie K (...) od dnia 16 stycznia 2013 r. godzina 11.45 do dnia 18 stycznia 2013 r. godzina 16.05;

- w sprawie K (...) od dnia 17 maja 2013 r. godzina 01.50 do dnia 18 maja 2013 r. godz. 03.10 oraz od dnia 26 września 2017 r., nadto zaliczył grzywnę w wymiarze 10 stawek dziennych, przyjmując, iż kara łączna pozbawienia wolności została wykonana w wymiarze 10 dni;

IV. w zakresie nieobjętym niniejszym wyrokiem łącznym Sąd orzekł, że wyroki opisane w punktach 3, 4. 5, 6, 7, 8, 9 i 10 części wstępnej wyroku podlegają odrębnemu wykonaniu;

V. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie wyroków opisanych w punktach 1 i 2 części wstępnej wyroku;

VI. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy skazanego z urzędu wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną skazanemu w postępowaniu w przedmiocie wydania wyroku łącznego oraz

VII. zwolnił skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Powyższy wyrok łączny nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 20 kwietnia 2018 r.

Kasację od wskazanego wyżej wyroku łącznego, w zakresie wymierzenia kary łącznej grzywny, wniósł na korzyść skazanego Prokurator Generalny. Zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 85 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 71 § 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania, polegające na połączeniu w punkcie II - gim wyroku łącznego kary grzywny orzeczonej wobec K. C., na podstawie art. 71 § 1 k.k., wyrokiem Sądu Rejonowego w P. z dnia 29 grudnia 2015 r., sygn. K (...) obok kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat i samoistnej kary grzywny orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 26 lutego 2015 r., sygn. K (...), w sytuacji, gdy w pkt I tegoż wyroku łącznego wymierzono skazanemu karę łączną 4 lat bezwzględnego pozbawienia wolności obejmującego karę pozbawienia wolności, orzeczoną na mocy wyroku o sygn. akt K (...), co skutkowało tym, iż jednostkowa akcesoryjna kara grzywny nie mogła stanowić podstawy orzeczenia o karze łącznej grzywny, albowiem nie podlegała już wykonaniu”. Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o umorzenie postępowania w zakresie połączenia kar grzywny.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona na korzyść skazanego okazała się oczywiście zasadna, co skutkowało jej uwzględnieniem na posiedzeniu wyznaczonym w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Sąd Rejonowy w Ż. obejmując wyrokiem łącznym jednostkowe kary grzywny orzeczone wyrokiem Sądu Rejonowego w P. o sygn. akt K (...) oraz Sądu

Rejonowego w S. o sygn. akt K (...) i wymierzając w ich miejsce karę łączną grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych, dopuścił się rażącej obrazy przepisów prawa materialnego wskazanych w petitum kasacji.

Sąd ten połączył bowiem karę łączną grzywny samoistną karę grzywny orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w S. w sprawie o sygn. akt K (...) oraz akcesoryjną karę grzywny, orzeczoną w oparciu o przepis art. 71 § 1 k.k. obok kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat, wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w P. w sprawie o sygn. akt K (...). Uczynił to w sytuacji, gdy jednocześnie w punkcie I wyroku objął karę łączną bezwzględnego pozbawienia wolności wskazaną wyżej karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w P., sygn. akt K (...)

Z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego jednoznacznie wynika, że orzeczona na podstawie art. 71 § 1 k.k. kara grzywny jest karą akcesoryjną, a więc zależną od bytu kary pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Wynika to wprost z treści przepisu art. 71 § 2 k.k. Stosownie do normy wyrażonej w tym przepisie, w razie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, kara grzywny orzeczona na podstawie art. 71 § 1 k.k. nie podlega wykonaniu. Tym samym nie jest dopuszczalne łączenie takiej kary grzywny z innymi karami grzywny (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2018 r., sygn. akt V KK 262/18).

Jakkolwiek powołane wyżej oraz inne „bliźniacze” orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczą problematyki braku możliwości połączenia karą łączną akcesoryjnej kary grzywny w przypadku zarządzenia wykonania orzeczonej obok niej kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem, to jednak rację ma skarżący, że analogiczna sytuacja ma miejsce wówczas, gdy grzywna orzeczona na podst. art. 71 § 1 k.k. została wymierzona obok kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, zaś ta, na skutek objęcia jej wyrokiem łącznym, zostaje przekształcona w karę łączną pozbawienia wolności o charakterze bezwzględnym. Nie ulega bowiem wątpliwości, że połączenie jednostkowej kary pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania z innymi jednostkowymi karami pozbawienia wolności i orzeczenie w ich miejsce kary

bezwzględne pozbawienie wolności powoduje trwałe przekształcenie tej kary, skutkujące wyeliminowaniem instytucji o charakterze probacyjnym. W konsekwencji pozbawia racji bytu akcesoryjnej kary grzywny, która z uwagi na jej integralność i nierozzerwalność z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności od chwili takiego przekształcenia nie podlega już wykonaniu. Tym samym nie może ona zostać połączona z grzywną orzeczoną na innej podstawie.

Wskazane wyżej uchybienie Sądu Rejonowego w Ż. miało charakter rażący. Miało również niewątpliwie istotny, oczywisty wpływ na treść wyroku. To sprawiło, że w niniejszej sprawie zaszła konieczność uchylenia wyroku w zaskarżonej części i umorzenia postępowania w zakresie połączenia karą łączną kar grzywny orzeczonych w sprawach Sądu Rejonowego w S., sygn. akt K (...) oraz Sądu Rejonowego w P., sygn. akt K (...).

Orzeczenie o wydatkach postępowania kasacyjnego uzasadnia treść art. 638 k.p.k.